

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 35/2023	Møtedato: 5.9.2023	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	------------------------------	---------------------------------------

RAPPORT FRA EIERSKAPSKONTROLL – HÅLOGALAND RESSURSSSELKAP IKS

Innstilling til vedtak:

1. Kontrollutvalget tar rapporten *Eierskapskontroll Hålogaland Ressursselskap IKS*, KomRev NORD, 14.8.2023, til orientering.
2. Saken oversendes til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar rapporten *Eierskapskontroll Hålogaland Ressursselskap IKS*, KomRev NORD, 14.8.2023, til orientering.

Saken gjelder:

Behandling av rapport – kontroll av Harstad kommunes utøvelse av sitt eierskap i Hålogaland Ressursselskap IKS m.m.

Vedlegg til saken:

Rapport *Eierskapskontroll Hålogaland Ressursselskap IKS*, KomRev NORD 14.8.2023

Saksutredning:

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget vedtok i møte 29.11.2022, i sak 50/22, å bestille eierskapskontroll i Hålogaland Ressursselskap IKS. Bestillingen er gjort i henhold til prioritet i plan for eierskapskontroll for perioden 2020 til 2024, vedtatt av kommunestyret i Harstad 05.11.2020 (sak 20/192).

Kontrollutvalget behandlet og vedtok KomRev NORDs overordnede prosjektskisse for eierskapskontrollen i møte 24.1.2023, i sak 5/23.

Hovedproblemstillingene som skulle besvares i eierskapskontrollen var følgende:

- *Fører Harstad kommune kontroll med sine eierinteresser i Hålogaland Ressursselskap IKS?*

- *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder kommunens eierstrategi, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

Eierskapskontroll omhandler kontroll av kommunens ivaretagelse av sine eierinteresser i et selskap. Det er ikke en kontroll av selskapet og dets virksomhet.

KomRev NORD IKS har nå ferdigstilt rapporten fra kontrollen, se vedlegg.

Rapporten er omfangsrik. Det er mange kriterier som er vurdert. Sekretariatet viser generelt til rapporten for de enkelte krav (revisjonskriterier) som er utledet og de nærmere vurderinger som revisor har gjort opp mot disse. De aller fleste kriteriene er vurdert som oppfylt. Sekretariatet ser ikke noen grunn til å gå nærmere inn på disse.

De punktene revisor har vurdert som ikke oppfylt eller delvis oppfylt behandles særskilt i saksutredningene pkt. 4 «Sekretariatets vurderinger».

2. FØRER HARSTAD KOMMUNE KONTROLL MED SINE EIERINTERESSER I HÅLOGALAND RESSURSSELSKAP IKS, OG UTØVES DE I SAMSVAR MED LOV, VEDTAK OG ANBEFALINGER?

2.1 Revisors hovedkonklusjon

Revisors **hovedkonklusjon** i eierskapskontrollen er at:

«Våre funn og vurderinger i denne rapporten gir grunnlag for å konkludere med at *Harstad kommune fører kontroll med sine eierinteresser i Hålogaland Ressursselskap*. Vi legger vekt på at kommunen har utarbeidet en relativt omfattende eierskapsmelding og rutiner for administrativ oppfølging av denne, herunder blant annet årlig utsendelse av eierbrev med krav om svar i henhold til sjekklister. Gjennom deltakelse i representantskapet bidrar Harstad kommune i eierstyringen av selskapet.

Vi konkluderer videre med at *Harstad kommunes eierinteresser i stor grad, men ikke fullt og helt, utøves i samsvar med kommunens vedtak og forutsetninger (kommunens eierstrategi), aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.*»

2.2 Kort om kriteriene som revisors vurderinger er knyttet til

Revisor bygger sin hovedkonklusjon på vurderinger av oppfyllelsen av kriterier* utledet av følgende kilder:

- lov om interkommunale selskaper
- kommuneloven
- KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- kommunens eierskapsmeldinger
- selskapsavtalen for Hålogaland Ressursselskap IKS

*Eierskapskontroller utføres etter revisjonsfaglig metodikk. Det innebærer at de vurderingene som gjøres skjer ut ifra valgte kriterier. Standard for eierskapskontroll (RSK 002) inneholder følgende om kriterier:

«14. Med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal revisor etablere kriterier for hver eierskapskontroll. Kriterier er de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp

mot. 15. Kriteriene skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kilder til kriterier bør presenteres for eier.

15. Kriteriene skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kilder til kriterier bør presenteres for eier.»

De kildene som kriteriene er utledet fra er forskjellige når det gjelder å være forpliktende både for kommunen som eier av selskapet og for selskapet selv.

Lov om interkommunale selskaper og kommuneloven er bindende for både selskapet og eierkommunene.

Selskapsavtalen tilsvare vedtektene i et aksjeselskap og er også bindende.

Kommunens egen eierskapsmelding skal etterleves. Men den medfører ingen forpliktelse overfor tredjepart eller samfunnet. Kommunen kan også når som helst foreta endringer i eierskapsmeldingen.

KS' anbefalinger er nettopp anbefalinger. De forplikter ikke. Og det står selskapet og eierkommunene fritt å velge om man vil forholde seg til dem eller ikke.

3. REVISORS ANBEFALINGER

Standard for eierskapskontroll sier følgende om anbefalinger fra revisor:

«23. Revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig. Anbefalingene skal alltid rettes til eier. Revisor skal ikke anbefale detaljerte løsninger.»

I rapportens kapittel 7 (s. 42) opplyser revisor at revisor ikke vurderer det hensiktsmessig å fremsette anbefalinger. Revisor begrunner sin vurdering

4. SEKRETARIATETS VURDERING

Sekretariatet har ingen innvendinger mot den metodikk som er benyttet og vurderer at det er godt samsvar mellom de funn som er gjort og de vurderinger som er gjort.

Etter sekretariatets syn er rapporten god og grundig og besvarer den bestillingen som ble gjort av kontrollutvalget.

Rapporten er en god rapport for Harstad kommune. Den beskriver en bevisst eierskapsutøvelse.

Sekretariatet merker seg at hverken kommunen eller selskapet har innvendinger mot de funn, vurderinger og konklusjoner som fremkommer.

Revisor har vurdert det som ikke hensiktsmessig å fremsette anbefalinger. Ut ifra de funn som er gjort, og de tilbakemeldinger revisor har fått fra kommunen og selskapet har ikke sekretariatet noen innvendinger mot dette.

Revisor vurderer følgende kriterier som ikke oppfylt eller delvis oppfylt:

- «Revisors vurdering er derfor at Harstad kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 4 om rapportering av selskapets tilstand**. Revisor bemerker imidlertid at i løpet av sommeren 2023 er det planlagt en presentasjon av HRS for kommunestyret. Denne skal dekke en rekke forhold som er viktig for selskapsdriften.» (pkt. 3.4., s. 22)

Revisor har altså lagt vekt på at forholdet følges opp av kommunen. HRS fremla den planlagte presentasjonen for kommunestyret 24.8.2023.

- «På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Harstad kommune **har oppfylt KS-anbefaling nr. 5 om å jevnlig revidere styringsdokumentene som regulerer styringen av selskapet.**»

Revisor begrunner sin vurdering med at eierskapsmelding og selskapsavtalen er oppdatert, og dette er altså de sentrale styringsdokumentene som er utarbeidet (på vegne av) og vedtatt i kommunestyret.

- «Retningslinjer for styring og ledelse i HRS konsernet» ikke har blitt oppdatert siden de ble vedtatt i 2011. Revisor bemerker i denne anledning at Harstad kommune driver mye av eierstyringen sin gjennom deltakelse i representantskapet, og at det er gjennom dette organet at Harstad kommune i stor grad kan påvirke og ta initiativ til eventuelle oppdateringer av selskapsavtale og retningslinjer for HRS.» (pkt. 3.6, s. 25)

Her skiller altså revisor mellom sentrale styringsdokumenter og øvrige styringsdokumenter.

- «For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden. Jf. KS-anbefaling nr. 3»

Revisors vurdering

Våre funn viser at det *ikke* har blitt gjennomført folkevalgtopplæring i tråd med KS-anbefaling nr. 3 i inneværende kommunestyreperiode, men at det planlegges folkevalgtopplæring for alle kommunestyrerepresentanter høsten 2023. Revisor vurderer dermed at Harstad kommune på tidspunktet for våre undersøkelser **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 3 om kompetanseutvikling til folkevalgte**, og heller ikke forutsetningen i egen eierskapsmelding om dette. Vi bemerker imidlertid at kommunen synes å ha planer om å iverksette tiltak som vil innebære at anbefalingen og forutsetningen vil bli oppfylt i løpet av året. (pkt. 3.7 s. 25)

«Det er gjennomført eiermøte med HRS i 2018 og 2022. Revisor ser grunn til å stille spørsmål ved om to eiermøter på fire år gir grunnlag for å si at det avholdes "jevnlig" eiermøter. Vi viser videre til at Harstad kommune og selskapet selv opplyser at de ønsker hyppigere eiermøter fremover. På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Harstad kommune per nå **delvis har oppfylt KS-anbefaling nr. 6 om jevnlig eiermøter.** (pkt. 3.7, s. 28).

Også her legger revisor vekt på de opplysninger som er mottatt om ønsket praksis framover fra Harstad kommune og HRS IKS.

- «I selskapsavtalen § 5 pkt. 2 fremgår det at: «*Representantskapsmøte innkalles og gjennomføres i henhold til IKS-loven § 8, men skal avholdes minst 2 ganger hvert år, henholdsvis årsmøte innen 1. mai og budsjettmøte innen utgangen av november måned.*» Våre undersøkelser viser at selskapet har avholdt budsjettmøtene i henhold til IKS-loven § 8 og innen utgangen av november måned, men at årsmøtene *ikke* er avholdt innen 1. mai. På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Harstad kommune gjennom deltakelse i representantskapet **delvis oppfylt selskapsavtalen § 5 pkt. 2 om tidspunkt for års- og budsjettmøte i representantskapet.**» (pkt. 3.10, s. 30)

Den påpekingen som er gjort av revisor går altså på at representantskapsmøtet er avholdt for sent.

- «Bestemmelser om innkallingsfrist til representantskapet fremkommer i selskapsavtalen. Det er i all hovedsak innkalt til representantskapsmøter med sakliste og innenfor gjeldende frist på fire uker. På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Harstad kommune gjennom vedtak i kommunestyret og deltakelse i representantskapet har **oppfylt KS-anbefaling nr. 8 og i hovedsak også IKS-loven § 8 andre ledd om innkalling til representantskapsmøter.** (pkt. 3.10 s. 30)
- KS-anbefaling nr. 19 er todelt og går ut på å sørge for at selskapet 1) har etiske retningslinjer og 2) at de revideres jevnlig. Det foreligger etiske retningslinjer for selskapet, men disse har ikke blitt revidert etter å ha blitt vedtatt for tolv år siden. **KS-anbefaling nr. 19 er dermed til dels oppfylt.** (pkt. 3.12 s. 35)

Det fremkommer av rapporten av selskapets ledelse er kjent med at de etiske retningslinjene ikke er revidert. Dette begrunnes med prioritering av tidsressurser.

- I selskapets etiske retningslinjer er det et underkapittel om habilitet. I dette beskrives hvilke situasjoner som kan gi inhabilitet, og det er formulert et ledende prinsipp om at det ikke må oppstå tvil om hvilke interesser den enkelte ansatte eller tillitsvalgte handler utfra. Selve *håndteringen* av habilitetsspørsmål synes det ikke å foreligge noen faste rutiner for. Styret opplyser at det ikke er faste rutiner for å håndtere mulig habilitetskonflikter, men at det tas opp av styremedlemmene ved behov. På bakgrunn av ovenstående funn er vår vurdering at **styret har delvis oppfylt KS-anbefaling nr. 15 samt gjeldende eierskapsmeldings krav om å etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet.** «(pkt. 3.13 s. 35)

Sekretariatet vurderer at de faktiske forhold som ligger bak revisors vurderinger er av lite alvorlig karakter. Det er dessuten forhold som Harstad kommune og selskapet i stor grad er oppmerksom på, og som det tas sikte på å rette opp. Sekretariatet har følgelig forståelse for at revisor har vurdert det som ikke hensiktsmessig å fremsette anbefalinger. Sekretariatet vurderer også at forholdene er av en slik art at det ikke er behov for å iverksette en prosess med pålegg fra kommunestyret og ordinær tilbakerapportering til kontrollutvalget med påfølgende evaluering og oversendelse til kommunestyret.

Forslag til vedtak er basert på det ovenstående.

Harstad, 26.8.2023

Tage Karlsen
seniorrådgiver